

Архивски број 08-451/12
12-12-2023 2023 година

Постапувајќи по претставката за заштита од дискриминација бр. 08-451/1 од 04.08.2023 година, поднесена од [REDACTED] од Скопје против Совет на јавни обвинители на Република Северна Македонија (во понатамошен текст: СЈОРСМ) и претседателот на СЈОРСМ Антонио Јолевски, за извршена дискриминација по основ на пол, род, возраст и семејна состојба во областа правосудство и управа, врз основа на член 21 став 1 точка 14 од Законот за спречување и заштита од дискриминација (Сл.весник на РСМ бр.258/20), Комисијата за спречување и заштита од дискриминација на седницата одржана на 11.12.2023 година го донесе следново

МИСЛЕЊЕ

Се утврдува директна продолжена дискриминација како потешок вид дискриминација по основ на лично својство и општествен статус – еднаш изразено како возраст а вториот пат како бременост, раѓање и родителство извршена од страна на Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија кон [REDACTED] во областа работни односи во правосудството.

Се утврдува вознемирување како вид дискриминација по основ на бременост, раѓање и родителство извршена од страна на поранешниот претседател на Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија – Антонио Јолевски во форма на јавна изјава дадена за медиуми, во областа работни односи во правосудството.

Образложение

На 04.08.2023 година до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација поднесена е претставка за заштита од дискриминација бр.08-451/1 од страна на [REDACTED] јавна обвинителка од Скопје против Совет на јавни обвинители на Република Северна Македонија и претседателот на СЈОРСМ Антонио Јолевски, за извршена дискриминација по основ на пол, род, возраст и семејна состојба во областа правосудство и управа. Во претставката подносителката наведува дека се чувствува дискриминирана по горенаведените основи затоа што на 82-та седница на Советот, одржана на 12.07.2023 година за избор на два обвинители во Вишото јавно обвинителство, при што не била избрана, претседателот Јолевски во изјава за медиуми, која ја давал во име на СЈОРСМ, на прашање од новинар за причината зошто не била избрана односно унапредена подносителката, одговорил дека е заради фактот што користела породилно отсуство. „Од изјавата, несомнено произлегува фактот дека кога се одлучувало за мој избор... дел од членовите на Советот се раководеле и со околноста што користам породилно отсуство...што во овој случај е околност поради

која немам еднаков третман со останатите кандидати и сум ставена во подредена положба“ – наведува [REDACTED]. Таа смета дека ваквото постапување со кое нејзиното унапредување се оневозможува меѓу другото и поради користење на породилно отсуство сугерира на една форма на родово-базирана дискриминација и повреда на нејзините работнички права. *„Во конкретниот случај јас имам нееднаков третман поради статусот – мајка и се бара од мене да избирам помеѓу сопствената реализација како жена професионалец и персонална реализација како родител.“*

Дополнително, таа упатува и на фактот дека Советот не ја избрал за виша јавна обвинителка и на 24-тата седница одржана на 22.04.2021 година, кога како образложение за нејзиниот неизбор навеле дека *„е добар обвинител, но е млада за Вишо јавно обвинителство“*, што според неа е доказ за дискриминаторскиот однос на Советот кон неа како кандидат за унапредување, по однос на нејзината возраст. На крај, подносителката посочува: *„Имајќи предвид дека дури во два наврати една од највисоките институции во областа на правораздавањето дава дискриминаторска изјава и тоа во првата по основ на возраст, а втората по основ на род, пол и семејна положба, сметам дека неопходно е да постои институционална реакција со цел да се превенираат вакви состојби во иднина.“*

Врз основа на член 24 став 7 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, Комисијата на 04.08.2023 година испрати Барање за произјаснување по наводите содржани во претставката до СЈОРСМ и до тогашниот претседател Антонио Јолевски, бр.08-451/2, а на 09.08.2023 година, согласно член 26 од Законот, испрати и допис бр.08-451/3 со кој го префрли товарот на докажување на страна на Советот на јавни обвинители и тогашниот претседател Јолевски.

На 16.08.2023 година, во архивата на Комисијата е примен Одговорот на барањето за произјаснување по претставката од СЈОРСМ, бр.08-451/4. Во овој допис Советот се произјаснува дека претставката за заштита од дискриминација е неоснована од причина што *„при одлучувањето за избор и разрешување и во сите други случаи кога носи одлуки, Советот одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број на членови, согласно член 10 став 5 од Законот за Советот на јавните обвинители на РСМ.“* Во врска со огласот за избор на двајца виши обвинители, тие реферираат дека на истиот се јавиле дванаесет кандидати. *„По прибавувањето на потребните документи и оценувањето за овие обвинители, кое е задолжително да бидат позитивно оценети за избор во Вишото јавно обвинителство, сите податоци се доставија до членовите на Советот. Покрај ваквите податоци, секој член на Советот, преку месечните извештаи за секој јавен обвинител поименично, што се доставуваат месечно до овој Совет, има увид во работењето на сите јавни обвинители. Врз основа на сите податоци со кои располагаат членовите и по сопствено убедување, секој член одлучува како ќе гласа. Притоа, ниту еден член од Советот не е должен да образложува ниту од него се бара да каже зошто и како гласал“,* наведуваат во дописот. Тие дополнуваат дека за јавните обвинители [REDACTED] и [REDACTED] од 2019 година, кога со одлука на Совет

се вратени од Јавното обвинителство за гонење на кривични дел поврзани и кои произлегуваат од содржината на незаконското следење на комуникациите – Специјалното јавно обвинителство (СЈО) во своите матични обвинителства, **немало месечни извештаи** за нивното тековно работење и затоа побарале такви извештаи од нив.

И од ОЈО Скопје и од ОЈО Куманово, каде требало да се вратат [REDACTED] Советот добил одговори дека тие не се вратиле на работните места, *„туку со задолжение на Јавниот обвинител на РСМ, постапувале само по предмети од Специјалното јавно обвинителство... и до денес не постапувале по ниту еден предмет кој бил заведен во обвинителствата каде требале да се вратат.“* Затоа, од Советот потенцираат: *„Ниту од овие јавни обвинители, ниту пак преку некое обвинителство каде тие се распоредени, не е доставен извештај за тоа што овие јавни обвинители работеле во овој период, колку предмети имале во работа и какви дејствија преземале.“*

Конкретно, за предметниот случај, тие доставуваат Известување А бр. 260/30 од 16.05.2023 година од Основното јавно обвинителство Скопје, во кое стои дека по барање на Советот бр. 03-107/2 од 02.05.2023 година, тие известуваат дека иако со Одлука на СЈОРСМ обвинителката [REDACTED] вратена во ОЈО Скопје, таа со задолжение на Јавниот обвинител на Република Северна Македонија постапува само по предмети од СЈО и работи во поранешните простории на тоа обвинителство. Дополнително, тие известуваат дека [REDACTED] од 09.08.2022 година има право на отсуство од работа поради раѓање, во траење од 15 месеци. Во дописот кој е потпишан од Основниот јавен обвинител [REDACTED], се наведува: *„Со оглед на фактот дека јавниот обвинител работи само на предмети врз основа на директно овластување од Јавниот обвинител на Република Северна Македонија, за конкретните податоци наведени во Вашето барање, потребно е да се обратите до Јавното обвинителство на Република Северна Македонија“.*

Дополнително, Советот образложува дека на 82-та седница сепак одлучувале и гласале за сите дванаесет кандидати поединечно, *„иако после третиот кандидат, веќе двајца од кандидатите [REDACTED], ги добија максималниот број на гласови, сепак се продолжи со гласање и за останатите, меѓу кои како последен кандидат била заведена [REDACTED], како би се овозможило произнесување и за овие кандидати и можноста и друг кандидат да добие ист број на гласови...“* Тие наведуваат дека Советот подолг период практикува ваква пракса, *што било позитивно оценето од претставници од Здружението „Коалиција сите за правично судење“,* кои присуствувале на седницата и што било нотирано и во нивниот извештај.

На крај, Советот констатира дека претставката за заштита од дискриминација од страна на подносителката „е тенденциозна, со цел да се изврши притисок врз Советот за остварување на свои цели – унапредување во повисоко обвинителство“, нагласувајќи дека во претставката таа го споменува и изборот на виши јавни обвинители на 22.04.2021 година, „за кој ако била дискриминирана уште тогаш би реагирала, а не по протекот на сите рокови за застареност предвидени во чл.24 ст.5 од Законот за спречување и заштита од дискриминација“.

Согласно член 29 став 1 од ЗСЗД, Комисијата во своите простории повторно ја повика подносителката [REDACTED], за да даде Изјава на записник, во врска со дополнителни информации за предметот. Изјавата беше земена на 25.08.2023 година од што е сочинет Записник бр. 08-451/5 и кој е составен дел од предметната документација. Известителката по предметот, побара дополнителни информации на кој начин Јавниот обвинител Јовевски ја задолжил да постапува само по предмети од СЈО и во кои простории ги извршувала работните задачи, на што [REDACTED] одговори дека добивала писмени овлатувања од Јовевски за секој поединечен предмет, а околноста да работи во просториите на поранешното СЈО усно ги добила од [REDACTED] на кого, по негово барање, му доставувала повремени извештаи за работењето. Исто така, со оглед дека била избрана за државен обвинител за врски во „Европавда“ (Eurojust), редовно доставувала извештаи до нивната канцеларија за врски и истите ги препраќала и до Јавниот обвинител. Таа потврди дека не доставувала извештаи до ОЈО Скопје, но потенцираше дека изјавата за медиуми што ја дал поранешниот претседател на СЈОРСМ, Јолевски, во врска со нејзиното користење на породилно отсуство и неможноста на Советот да ја процени нејзината работа како обвинителка, длабоко емотивно ја повредила и вознемирила, со оглед дека подолго време се обидувала да се самооствари како родителка. Дополнително, таа наведе дека се почувствувала и понижено со оглед дека и за време на породилното отсуство, завршила предмет и напишала завршни зборови за истиот на 80 страници. Таа достави и електронски запис од целата спорна изјава дадена за медиумите од претседателот Јолевски во име на СЈОРСМ, по изборот на двајца виши јавни обвинители на 12.07.2023 година.

Согласно член 29 став 1 од ЗСЗД, на 07.09.2023 година, Комисијата испрати допис до СЈОРСМ и тогашниот претседател Јолевски бр. 08-451/6, во кој најави дека на 13.09.2023 година, во 11 часот, Комисијата ќе изврши увид во документацијата поврзана со претставката за заштита од дискриминација. Увидот беше извршен во определеното време и сочинет е Записник заведен под бр. 08-451/8 од 14.09.2023 година, кој е составен дел од предметната документација. На почетокот, известителката ја образложи потребата од извршување на ваков увид, со оглед дека товарот на докажување дека неизборот на [REDACTED] за јавна обвинителка во Вишото јавно обвинителство Скопје не се засновал на дискриминаторска пракса врз основа на бременост, раѓање и породилно отсуство, како што наведува подносителката во претставката, бил пренесен на Советот. Тој објасни дека барале месечни извештаи за

работата на секој јавен обвинител и истите ги доставувале до секој член на СЈОРСМ. На прашањето дали побарал извештај за работата на обвинителката [REDACTED] од Јавниот обвинител Јолевски, со оглед дека бил известен од страна на ОЈО Скопје, дека по негово задолжение работи само по предмети од СЈО, тој објасни дека не побарал таков извештај со оглед дека Јолевски исто е член на Советот и присуствува на седниците. „За кандидатката [REDACTED] изјави дека има само позитивна оценка, но писмен извештај не достави“ – се изјасни Јолевски. Известителката се интересираше како бил сочинет редоследот за гласање на пријавените кандидати за двете позиции, дали по иницијалите на името или презимето на кандидатот, на што доби одговор дека списокот и редоследот биле составени според редоследот на поднесената кандидатура.

Известителката потоа, со цел да добие негово лично мислење, ја прочита неговата изјава за медиуми, која гласи: „...Кај Ленче имаме недостаток на работа по различни предмети во овој период. Зборуваме за различни предмети со кои би се сретнала во Вишото јавно обвинителство. Немаме извештај за неа за последните четири години, таа еден период е и на трудничко отсуство. Во Вишото обвинителство се бара работа по сите видови предмети, не само на одредена категорија во одредена област. Сепак, СЈО не работеше кривични дела убиства, не работеше со дрога, еден куп предмети кои ги работат во Основното обвинителство, а ќе треба да одлучува и за тие предмети... Не ја елиминиравме... таа во моментот е и на породилно и да ја избереvме, пак ќе биде на породилно“.

На ова, претседателот Јолевски одговори дека изјавата била дадена во смисла дека во Вишото јавно обвинителство биле заглавени со многу предмети и со овој избор интенцијата била двајца нови виши обвинители веднаш да почнат да работат. Во врска со потребата од искуство во разни предмети (убиства, дрога) известителката постави прашање до претседателот колку поранешни обвинители од Специјалното јавно обвинителство, кои работеле предмети со иста проблематика како и Ристоска досега биле избрани од Советот за виши јавни обвинители, тој одговори дека не знае точно: **мислам дека се тројца досега**, изјави тој.

На крај, Јолевски како доказ дека Советот нема дискриминаторска практика при изборот на јавни обвинители го посочи примерот со изборот на јавната обвинителка [REDACTED] во ОЈО Охрид, во мај 2023 година, додека користела породилно отсуство.

Следниот ден, 14.09.2023 година, Јолевски по електронски пат до Комисијата достави бланко-образец за оценување на работата на јавните обвинители кој се оставувал на месечно ниво до Советот, за секој обвинител, архивиран под бр. 08-451/7. На 03.10.2023 година, во просториите на КСЗД повторно беше повикана подносителката да даде изјава со дообјаснувања во врска со претставката, од што е сочинет Записник бр. 08-451/9. На прашањето дали поднесувала месечни извештаи за работа до

државниот Јавен обвинител, таа одговори дека тоа ниту ù било барано на месечно ниво, ниту ù било кажано дека е обврска, но доставувала кога и да добиела такво барање, а додека го користела породилното отсуство, доставувала извештаи до „Европавда“ од кои еден е објавен и на веб-страницата на ЈОРМ. „Обврската да се доставуваат месечни извештаи стаса дополнително, во период кога некои од колегите од поранешното СЈО веќе беа унапредени. Јас на почетокот, извесно време поднесував вакви извештаи до ОЈО Скопје, на службената електронска адреса. Откако колегата [REDACTED] беше избран за Основен јавен обвинител на ОЈО Скопје, ми кажа да не ги доставувам до нив со оглед дека работам по налог на државниот Јавен обвинител на предмети од СЈО.. Воедно, моето породилно отсуство заврши во септември 2023 година, па не е јасно за кој период или за што вакви месечни извештаи би се барале од мене.“

Подносителката посочи дека во СЈО имале интерна статистика кој јавен обвинител колку и какви дејствија преземал, и според истата таа секогаш била на едно од првите две места, потенцирајќи дека работела на најобемните и најтешки предмети. На прашањето дали се сеќава кога ја поднела кандидатурата за виш јавен обвинител, Ристоска одговори дека аплицирала во првите денови по објавата на конкурсот. На крај, таа изјави дека сите овие наводи можат да бидат верификувани од [REDACTED] од Коалицијата „Сите за правично судење“, која присуствувала на 82-та седница на Советот и водела записник.

Комисијата на 05.10.2023 година во своите простории ги повика и претставниците на Коалицијата – [REDACTED] и [REDACTED], врз основа на член 30 став 1 од ЗСЗД, за што е сочинет Записник бр. 08-451/10. Откако известителката по предметот во кратки црти им ја образложи целта за кои се повикани – како организација која редовно ја следи работата на СЈОРСМ и редовно присуствува на нивните седници, [REDACTED] објасни дека од сите обвинители од поранешното СЈО, само подносителката [REDACTED] и обвинителот [REDACTED] се нашле во невообичаена ситуација – да постапуваат по невообичаено малку предмети, по налог на хиерархиски највисоко претпоставениот јавен обвинител“ и посочи дека Советот можел да побара и да прибави податоци за работата на овие обвинители, а намалениот обем на предмети не е по нивна вина.

Претставниците на Коалицијата доставија до КСЗД Записник на Коалицијата „Сите за правично судење“ од 82-та седница одржана на 12.07.2023 година, архивиран под бр. 08-451/11 од 05.10.2023 година. Во истиот се наведува следното:

„Во однос на третата точка, (Донесување на Одлука за избор на јавни обвинители во Вишо јавно обвинителство во Скопје) претседателот на Советот наведе дека пријавени се 12 кандидати за 2 позиции. Истиот накратко ги образложи нивните биографии и ги извести останатите членови по однос на нивните оценки. Во овој дел мора да се напомене дека за дел од кандидатите се водеше невообичаена дискусија односно

за една од кандидатките (јавната обвинителка [REDACTED] беше дискутирано дека истата користела породилно отсуство па тоа е едно од образложенијата кои беа дадени зошто не би била соодветен кандидат, како и останатите причини кои беа наведени, а се индиректно поврзани со породилното отсуство како и тоа дека како јавен обвинител кој во последните неколку години работел предмети од областа на организираниот криминал и корупција нема доволно искуство со работа на останати кривични дела (убиства, кражби и сл.) По однос на останатите кандидати, Советот не се впушташе во дискусија за истите, само еден од нив наведе дека станува збор за солидни кандидати. По што се премина на гласање и со мнозинство гласови беа избрани [REDACTED]. Гласовите воопшто не беа образложени.“

Од горенаведеното, Комисијата ја утврди следната фактичка состојба, релевантна за претставката за заштита од дискриминација и при одлучувањето ги зеде предвид следните факти:

- Комисијата за спречување и заштита од дискриминација нема законска надлежност да го преиспитува начинот на работа на Советот на јавни обвинители на РСМ, или на кој било друг начин да ја наруши независноста на овој самостоен орган како дел од правосудниот систем. Комисијата во работата по овој предмет постапува само во рамките на своите законски надлежности, од аспект на утврдување дали при изборот односно неизборот на подносителката [REDACTED] во Вишото јавно обвинителство, во два наврати, може да се нотира некакво дискриминаторско постапување по пријавените дискриминаторски основи.
- Комисијата ја потврдува забелешката на СЈОРСМ дека после 24-тата седница одржана на 22.04.2021 година, подносителката не поднела претставка за заштита од дискриминација по основ на возраст, а сега согласно член 24 став 5 од Законот за спречување и заштита од дискриминација застарени се сите рокови за поднесување. Сепак, Комисијата утврди дека овој настан од 2021 година е тесно поврзан со настанот од 2023 година, односно неизборот на [REDACTED] во 2021 година, членови на Советот тогаш го објаснувале со фактот дека „таа е добра обвинителка, но е млада за во Вишото јавно обвинителство..“ за да следниот нејзин неизбор во 2023 година, го објаснат меѓу другото со изјавата „таа во моментов е на породилно и да ја избере вме, пак ќе биде на породилно“. И во двата случаи, Комисијата утврди дека се работи за ограничување на правото на [REDACTED] до еднаков пристап до унапредување во нејзината професионална кариера во споредба со другите по основ на нејзино лично својство и општествен статус, еднаш изразено како возраст и вториот пат како корисничка на породилно отсуство, што според ЗСЗД претставува продолжена дискриминација, која започнала во 2021 година а трае до денес.

- На 24-тата седница на СЈОРСМ одржана на 22.04.2021 година, кога се избирале 5 јавни обвинители во Вишото јавно обвинителство Скопје, биле пријавени 32 кандидати. Во Записникот бр. 02-90/3 од 22.04.2021 година, нотирано е дека сите пријавени кандидати ги исполнувале условите за избор и дека се **вонредно оценети со позитивни оценки**, по што се извршил избор на 5 виши јавни обвинители. По завршување на седницата, членови на Советот дале изјава за порталот „Сакам да кажам“¹ дека **возраста е таа што не само на [REDACTED] туку и на другите млади обвинители со добри достигнувања им се испречила на патот за унапредување**. Веста ја пренеле и други портали.² Во овој напис стои дека *„без дискусија и јавно образложение на седницата, со читање на фактографија какво било движењето во кариерите... се извршил изборот на 5 нови виши јавни обвинители*. Комисијата утврди дека и покрај објаснувањето дека возраста била земена како причина за неунапредувањето на сите млади кандидати, а не само на [REDACTED] (р.1983), сепак во избраните кандидати се и поранешните нејзини колеги од СЈО – [REDACTED] (р.1985, помлада од [REDACTED]) и [REDACTED] (1980), што е потврда дека за неизборот на [REDACTED] најверојатно некоја нејзина лична карактеристика, наведена како возраст, е причина што таа не била еднакво третирана во споредба со другите млади кандидати, при остварувањето на правото на унапредување во кариерата.
- Според Записникот на СЈОРСМ бр. 02-145/5, Комисијата утврди дека Советот на јавни обвинители на РСМ на својата **82 седница одржана на 12.07.2023 година**, извршил избор на 2 јавни обвинители во Вишото јавно обвинителство Скопје од 12 пријавени кандидати. Тогашниот претседател Јолевски презентирал општи биографски податоци и кариерно движење за секој пријавен кандидат, **истакнувајќи дека секој од нив бил позитивно оценет**.
- Комисијата утврди дека по завршувањето на седницата, поранешниот претседател Јолевски дал изјава за медиуми (цитирана погоре) во која изјавил дека причината за неизбирањето на [REDACTED] во ВЈО Скопје генерално се состои во тоа дека **имала недостиг на работа по различни предмети (убиства, дрога и сл), немале извештај за нејзината работа и го спомнал фактот дека користела породилно отсуство па и во случај Советот да ја избере, таа пак би била на породилно отсуство**.
- Комисијата утврди дека Советот пред седницата **не обезбедил извештај за работата на кандидатката [REDACTED]**, иако јавниот обвинител на ОЈО Скопје од кого го побарале извештајот, ги упатил истиот да го побараат од

¹ [https://sdk.mk/index.php/makedonija/\[REDACTED\]-e-dobra-no-premlada-za-viso-obvinitelstvo-velat-nejzinite-kolegi/](https://sdk.mk/index.php/makedonija/[REDACTED]-e-dobra-no-premlada-za-viso-obvinitelstvo-velat-nejzinite-kolegi/)

²

<https://time.mk/?q=%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%87%D0%B5+%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D0%BA%D0%BO+%D0%B5+%D0%BC%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0&search=news&startdate=31.03.2021&enddate=10.12.2023&order=dec>

Јавниот обвинител на РСМ, кој ја задолжил кандидатката да постапува само по предмети од поранешното СЈО.

- Комисијата го зеде предвид фактот утврден во Записникот на Коалицијата „Сите за правично судење“ од седницата на СЈОРСМ, каде е нотирано дека при изјаснувањето за обвинителската [REDACTED] се водела дискусија дека таа не била соодветен кандидат со оглед што користела породилно отсуство, при што биле наведени и други причини кои индиректно се поврзани со породилното отсуство – како неможност да биде оценета за минатиот период и дека немала искуство во работа на предмети во останати кривични дела, за разлика од другите кандидати, за кои не се дискутирало.
- Во врска со наводите дека кандидатката [REDACTED] не била избрана заради недостиг на работа по различни предмети по кои се постапува во Вишото јавно обвинителство (убиства, дрога...) затоа што како обвинителка во СЈО работела само на предмети специфични за специјалното обвинителство, односно предмети за висока корупција, Комисијата утврди дека истиот критериум не бил земен предвид при изборот на [REDACTED] [REDACTED] сите поранешни обвинители во СЈО, за обвинители во виши јавни обвинителства, што е доказ за различен третман и повреда на право на еднаков пристап до унапредување извршено од страна на Советот кон подносителката [REDACTED] во континуитет, но во овој случај, по основ на лично својство и професионален статус и искуство.
- Комисијата утврди дека изјавата на поранешниот претседател на СЈОРСМ Јолевски дека неизборот на [REDACTED] во ВЈО Скопје меѓу останатото се должи и на фактот дека таа користи породилно отсуство, согласно Законот за спречување и заштита од дискриминација претставува вознемирувачки говор кон подносителката, по основ на бременост, раѓање и мајчинство кој предизвикал чувство на повреда на нејзиното лично достоинство и ја ставил во понижувачка состојба во споредба со останатите кандидати.
- Комисијата потенцира дека изборот на јавната обвинителка [REDACTED] во ОЈО Охрид додека била на породилно отсуство, не го зема како доказ дека СЈОРСМ не врши дискриминација по основ на бременост, раѓање и родителство, имајќи го предвид член 37 став (1) од Законот за Советот на јавните обвинители на РСМ, кој гласи: „Советот избира јавен обвинител во основно јавно обвинителство рангиран според постигнатиот успех на листата на кандидати доставена од Академијата за обука на судии и јавни обвинители кои се јавиле на огласот, по година од завршување на обуката.“ Оттука произлегува фактот дека приоритет при избор на јавни обвинители во основно јавно обвинителство имаат пријавените кандидати од листата доставена од Академијата, па Комисијата утврди дека овој посочен пример не може да се смета за соодветен компаративен случај.

- На крај, Комисијата утврди поврзаност меѓу двата неизбори на подносителката [REDACTED] во 2021 и 2023 година, ценејќи ги како намера во континуитет да не биде унапредена во виш јавен обвинител заради нејзино лично својство и општествен статус, во првиот случај изразено како возраст, а во вториот случај како бременост, раѓањето и родителството. Овие лични карактеристики се заштитени дискриминаторски основи во Законот за спречување и заштита од дискриминација, па продолжената праска на оневозможување на унапредување во виш јавен обвинител, врз основа на овие карактеристики, претставува продолжена дискриминација, како потешок облик на дискриминација, согласно Законот за спречување и заштита од дискриминација.

При одлучувањето по оваа претставка, Комисијата ги потенцира правната рамка која ги уредува и штити правата на еднаквост, забраната за дискриминација по сите дискриминаторски основи, правото на работа како и посебната заштита на мајчинството и бременоста, што се загарантирани со нашата домашна законска регулатива и ратификуваните меѓународни инструменти кои се дел од нашиот правен поредок:

Според Уставот на Република Северна Македонија, граѓаните се еднакви пред највисокиот акт на државата и законите. *Уставот ги гарантира правото на еднаквост по основ на пол, правото на работа, слободното одлучување да се создава семејство и посебната заштита на мајчинството и децата. Републиката е должна да обезбеди посебна грижа и заштита на семејството и право на човекот е слободно да одлучува за создавање на деца. Уставот предвидува посебна заштита на мајчинството, децата и малолетните лица и го гарантира правото на работа 14 „Бременоста како личен статус не се споменува изречно во Уставот на РМ, меѓутоа инкорпорирана е во принципот на еднаквост, правото на слободна одлука за создавање семејство и деца и правото на работа кое им се гарантира подеднакво на сите – „Секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место.“*

Конвенцијата за елиминација на сите форми на дискриминација на жените на Обединетите нации во членот 11 ги антиципира обврските на државите-членки да ги преземаат сите погодни мерки заради елиминирање на дискриминацијата на жените во областа на вработувањето, врз основа на рамноправноста на мажите и жените, со цел , меѓу другото да се обезбеди и еднакво право на работа, како неутуѓиво универзално право на секој поединец како и правото на здравствена заштита и заштита при работата, вклучувајќи ја и заштитата на биолошките и репродуктивните функции на жената.

Статот 2 од овој член на Конвенцијата гласи: **Заради спречување на дискриминацијата на жените поради стапување во брак или мајчинство и заради обезбедување на нивното стварно право на работа, државите членки преземаат**

соодветни мерки заради: а) забрана, под закана од преземање на санкции, на давањето отказ поради бременост или породилно отсуство и дискриминацијата при отпуштањето од работа поради брачна состојба; б) воведување платено породилно отсуство или слични социјални бенефиции, без губење на правото на поранешното работно место, примањата по основа на стаж и социјалните примања; в) поттикнување да се обезбедуваат потребните помошни општествени служби за да им се овозможи на родителите да ги усогласат семејните обврски со обврските на работното место и учеството во општествениот живот, посебно со поттикнување на основањето и развојот на мрежата на установи за грижа за децата; г) обезбедувањето на посебна заштита на жената за време на бременоста на оние работни места за кои е докажано дека се штетни за бремените жени.

Во Преамбулата на Конвенцијата за заштита на мајчинството на Меѓународната организација на трудот, меѓу другото е наведено дека *обезбедувањето на заштитата во однос на бременоста е заедничка одговорност на владата и општеството*. Ставот 1 од членот 8 од оваа Конвенција гласи: *Ќе биде противзаконски доколку работодавачот го прекине работниот однос на жената за време на нејзината бременост или породилно отсуство, наведени во членовите 4 или 5, или во текот на периодот по нејзиното враќање на работа пропишано со националните закони или прописи, освен врз основа на причини кои не се поврзани со бременоста, раѓањето на детето и последиците од тоа или негувањето. Товарот за докажување дека причините за разрешување не се поврзани со бременоста, раѓањето на детето и последиците од тоа или негувањето, ќе му припадне на работодавачот*. Ставот 1 од членот 9 посочува: *Секоја Членка усвојува соодветни мерки за да се осигура дека мајчинството не претставуваат извор на дискриминација при вработување, вклучувајќи - без оглед на член 2, став 1 - пристап до вработување*.

Законот за работните односи (Сл. Весник на РМ бр. 62/05...111/2023) во членот 6 став 1 определува генерална забрана за дискриминација со која работникот или кандидатот за вработување би се ставиле во нееднаква положба, помеѓу другите основи и заради пол, семеен статус и други лични околности. Ставот 2 од истиот член гласи: *На жените и мажите мораат да им бидат обезбедени еднакви можности и еднаков третман во врска со: 1) пристап до вработување, вклучувајќи унапредување и стручна и професионална обука во работата*.

Членот 9-б од овој Закон е најзначаен во однос на заштитата од дискриминација – **Заштита на работничка по основ на бременост, раѓање и родителство: (1) Забранети се сите облици на дискриминација на работничка поради бременост, раѓање и родителство, без оглед на времетраењето и видот на работниот однос заснован согласно со закон. (2) Забраната на дискриминација од ставот (1) на овој член се однесува на пристапот до вработување, условите за работа и сите права од работен однос и откажувањето на договорот за вработување на работнички кои се наоѓаат**

во состојба на бременост или користат права кои произлегуваат од раѓање и родителство.

Законот за спречување и заштита од дискриминација (Сл. Весник на РСМ 258/20) во член 6 дефинира дека *дискриминација е секое разликување, исклучување, ограничување или давање првенство што се заснова на дискриминаторска основа, со сторување или несторување, што имаат за цел или резултат спречување, ограничување, признавање, уживање или остварување на правата и слободите на одредено лице или група на еднаква основа со други. Ова ги опфаќа сите форми на дискриминација вклучително и оневозможување на соодветно приспособување и оневозможување на пристапност и достапност на инфраструктурата, добрата и услугите.*

Членот 5 од овој закон гласи: *Се забранува секоја дискриминација врз основа на раса, боја на кожа, потекло национална или етничка припадност, пол, род, сексуална ориентација, родов идентитет, припадност на маргинализирана група, јазик, државјанство, социјално потекло, образование, религија или верско уверување, политичко уверување, друго уверување, попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, лично својство и општествен статус или која било друга основа.*

Ставот 1 од членот 8 гласи: *Директна дискриминација постои кога со едно лице или со група се постапува, се постапувало или би се постапувало понеповолно во однос на друго лице или група во фактичка или можна споредлива или слична ситуација, врз дискриминаторска основа.*

Во членот 4 точка 12, *продолжена дискриминација е дискриминација што е вршена кон едно лице или група непрекинато, во подолг временски период, врз дискриминаторски основи.*

Согласно член 8, *вознемирувањето како вид на дискриминација претставува несакано постапување кон лице или група лица врз дискриминаторски основи што има за цел или последица повреда на достоинството или создавање на заканувачка, непријателска, понижувачка или застрашувачка средина, пристап или практика.* Според член 13 пак, *продолжената дискриминација се смета за потежок облик на дискриминација.*

Согласно сите горенаведени факти, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација во овој случај утврди директна продолжена дискриминација како **потежок вид дискриминација** по основ на лично својство и општествен статус – еднаш изразено како возраст а вториот пат како бременост, раѓање и родителство извршена од страна на Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија кон [REDACTED] јавна обвинителка, во областа работни односи во правосудството.

Дополнително, Комисијата утврди и **вознемирување како вид дискриминација** по основ на бременост, раѓање и родителство извршена од страна на поранешниот претседател на Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија – Антонио Јолевски во форма на јавна изјава дадена за медиуми, во областа работни односи во правосудството.

Согласно член 27 став 2 од Законот, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација по утврдената дискриминација, ја дава следнава

ПРЕПОРАКА

Се препорачува Советот на јавни обвинители на РСМ при извршувањето на своите законски надлежности, во иднина да се воздржува од практики што продуцираат нееднаков третман и дискриминација на јавните обвинители по кој било дискриминаторски основ при остварувањето на нивните права од работен однос, вклучително и можноста за унапредување, и да ја почитува и применува законски загарантираната заштита од дискриминација по сите основи, особено бременоста, раѓањето и мајчинството.

Се препорачува поранешниот претседател на Советот, Антонио Јолевски, сега член на Советот, **писмено да ѝ се извини на обвинителката** [REDACTED] за извршената и утврдена дискриминација во форма на вознемирувачки говор кон неа во рок од 30 дена од приемот на ова Мислење и за тоа писмено да ја извести Комисијата.

Согласно член 27 став 3, лицето на кое е упатена препораката е должно да постапи по истата во зададениот рок, а доколку не постапи по истата, согласно ставот 4 од истиот член, Комисијата ќе поднесе барање за покренување на прекршочна постапка пред надлежен суд за прекршоци.

Скопје
12.12.2023

Комисија за спречување и заштита од
дискриминација

Претседател
Игор Јадровски

Доставено до:

1. [REDACTED]
2. Совет на јавни обвинители на РСМ, Кеј Димитар Влахов 4-2/5, 1000 Скопје
3. Антонио Јолевски, член на СЈОРСМ [REDACTED]
4. Архива на КСЗД